

Vysoké škola ekonomická v Praze
Fakulta financí a účetnictví
Katedra Bankovníctví a pojišťovnictví
Studijní obor Pojišťovnictví

Struktura českého pojistného trhu a jeho vývoj

Autor bakalářské práce: Markéta Kozáková
Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Petr Gruber
Rok obhajoby: 2008

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma „Struktura českého pojistného trhu a jeho vývoj“ jsem vypracovala samostatně a veškerou použitou literaturu a další prameny jsem řádně označila a uvedla v přiloženém seznamu.

V Praze dne

Anotace:

Tato bakalářská práce se snaží zachytit a analyzovat vývoj Českého pojistného trhu. V úvodní kapitole je stručně popsán vývoj od úplných začátků pojištění v našich zemích, přes znárodnění pojišťoven po 2. světové válce a kapitola končí rokem 1995, kdy se již pojistný trh na našem území obnovil. V těch následujících pak již analyzuji pojistný trh z několika hledisek. V každé kapitole jsou v souvislosti s příslušnými údaji také uvedeny významné události, které ovlivnily daný ukazatel pojistného trhu. Nechybí ani legislativní změny, které měly ve vývoji pojistného trhu velký význam. Po nich následují údaje o počtu pojišťoven, jejich vlastnické struktuře, výši rezerv a jejich investování, předepsaném pojistném, náklady na pojistná plnění atd. V některých případech, pokud to bylo možné, se také snažím provést srovnání získaných údajů a ukazatelů se zahraničním pojistným trhem, případně s ukazateli minulých období. Kapitoly jsou řazeny chronologicky, poslední kapitola tedy představuje současnost. Pokouším se v ní jednoduše shrnout současnou situaci na českém pojistném trhu a následně v závěru práce predikovat vývoj do budoucna.

Obsah:

Anotace.....	3
Úvod.. ..	5
<u>Část první:</u> Období do roku 1995.....	7
<u>Část druhá:</u> Situace na trhu po roce 1995 do roku 2007.....	12
Kapitola 2.1 1996-2003.....	12
2.1.1 Trh pojištění odpovědnosti z provozu vozidla.....	19
Kapitola 2.2 2004-2006.....	23
<u>Část třetí:</u> Současná situace na pojistném trhu.....	32
Závěr.....	37
Seznam použité literatury.....	39
Seznam příloh.....	41
Přílohy.....	42-45

Úvod:

Ve své práci se snažím charakterizovat a analyzovat český pojistný trh, a to jak v současné době, tak i v obdobích nedávno minulých. Trh zkoumám z různých hledisek, vycházejících z faktorů, které v každé zemi individuálně formují pojistný trh. K těmto faktorům patří konkrétní legislativa (viz příloha 1: Přehled vybraných právních předpisů s vazbou na pojišťovnictví), rozsah rizik krytých státem nebo například situace na finančních trzích.

Bohužel se kvůli délce práce a jejímu zaměření nemohu více věnovat historii od úplných začátků pojištění, částečně také proto, že v minulosti nelze hovořit přímo o pojistném trhu, ale spíše o něčem, co jej vzdáleně připomíná. Proto jsem celé období vývoje pojistného trhu v České republice shrnula v úvodní části práce pod názvem období do roku 1995.

V druhé a třetí části se věnuji trhu po roce 1995, kdy již bylo možno získat poměrně kvalitní statistické údaje, které ve velké míře nezohledňují vliv transformace systému pojistného trhu, tedy přeměnu „monopojišťovny“ na systém regulovaného tržního prostředí. Nutno ale připomenout, že v některých případech byly využity informace z institutu České asociace pojišťoven, čímž může dojít k určitému zkreslení, neboť údaje nebudou zahrnovat výsledky pojišťovacích subjektů, které nejsou členy této asociace, například tedy institucí působících na základě jednotného evropského pasu (viz příloha 4: Členové České asociace pojišťoven, příloha 2: Seznam tuzemských pojišťoven a případně příloha 3: seznam zahraničních poboček). Vždy na to samozřejmě v konkrétním případě upozorním. Samostatná kapitola je v období 1996-2003 věnována trhu produktu odpovědnosti z provozu vozidla, neboť u něj v těchto letech docházelo k významným změnám.

Získané údaje analyzuji a pokouším se nich vyvodit určité závěry, přičemž se snažím zkoumat důvody konkrétních výsledků, které mohly být způsobeny např. změnou legislativy, zavedením státní podpory nebo jinými událostmi.

Srovnání a analýzy jsou prováděny většinou odděleně pro životní a neživotní pojištění, což vyplývá z jejich odlišného charakteru, ale i povinnosti pojišťoven tyto údaje samostatně vykazovat i v případě, že byly založeny ještě jako univerzální.

Samozřejmě nechybí přehled událostí v daném období, neboť některé výrazně formují pojistný trh. Mezi tyto události patří například změna dohledové autority nebo legislativy např. v návaznosti na vstup České republiky do Evropské unie, což je událost, jejíž význam je podrobněji rozebrán v kapitole pojednávající o období mezi roky 2004 až 2006. Na závěr každé kapitoly se snažím uvést stručné shrnutí nejvýznamnějších trendů pojistného trhu v České republice a v některých případech i na zahraničních pojistných trzích.

V závěrečné kapitole potom uvádím údaje o současném trhu a jeho tendencích, pro zajímavost uvádím i některé aktuální události na pojistném trhu. Momentálně jsou o tomto období k dispozici pouze základní údaje, neboť podrobné informace budou Českou národní bankou publikovány až 30. 6. 2008, kdy má povinnost předložit parlamentu Zprávu o výkonu dohledu nad finančním trhem, jejíž součástí jsou informace o pojistném trhu. V některých případech, po upozornění, proto budou raději použity údaje z České asociace pojišťoven, které jsou již k dispozici.

Cílem práce je tedy vlastně zachytit významné mezníky v historii českého pojistného trhu, zhodnotit současnou situaci na trhu a popřípadě naznačit jeho budoucí vývoj.

Část první

Období do roku 1995

První zmínky o něčem, co bychom mohli považovat za pojištění, jsou na našem území z období vlády Marie Terezie, kdy byly zakládány fondy na úhradu škod, způsobených požárem, povodní či nepřízní počasí. Prvními institucemi, které již měly v názvu slovo pojišťovna, byly tzv. požární pojišťovny, které vznikaly na základě dekretů a později i císařských patentů zhruba na přelomu 18. a 19. století.

V roce 1827 vznikla První česká vzájemná pojišťovna v Praze, kterou dnešní Česká pojišťovna a.s. považuje za svého předchůdce. Po ní pak v dalších desetiletích následovalo velké množství nových pojišťoven, což vyvolalo potřebu určité regulace v tomto odvětví. Z tohoto důvodu byly vydány potřebné předpisy (např. Pojišťovací regulativ z roku 1896), které dozor nad pojišťovnami přisoudily Ministerstvu vnitra a mimo jiné také upravily obsah pojistné smlouvy prostřednictvím zákona o pojistné smlouvě (č.145/1934 Sb.).

Orgán dohledu byl ale zanedlouho změněn a poté dohled několik let vykonávalo tehdejší ministerstvo hospodářství a práce. Na konci devatenáctého a začátku 20. století byl náš pojistný trh na velmi vysoké úrovni, dokonce by se dalo říci, že byl jeden z nejvíce vyspělých v Evropě. Existovalo na něm přes 700 různých pojišťovacích institucí, což je ve srovnání s okolními státy v té době dosti vysoké číslo.

Zásadním zlomem ve vývoji nejen pojistného trhu, ale i celého hospodářství bylo znárodnění, které proběhlo v roce 1945 prostřednictvím dekretu prezidenta republiky. Tím úplně zaniklo soukromé pojišťovnictví a veškeré doposud vzniklé úspěšně fungující pojišťovny byly převedeny na národní podniky, které se postupně vzájemně slučovaly.

V první vlně vzniklo pět národních pojišťoven, které byly později v roce 1948 sloučeny v jednu velkou pojišťovnu a přejmenovány na tzv. Československou pojišťovnu. Ta měla statut národního podniku s povinností vyhlášovat jednotné pojistné podmínky formou Úředního listu.

Novým zákonem o pojišťovnictví byla v roce 1952 Československá pojišťovna přeměněna na pojišťovací ústav Státní pojišťovna, která byla rozdělena na hlavní správu v ministerstvu financí, oblastní správu pro Slovenskou republiku, krajské správy a inspektoráty. Dohled tedy již byl soustředěn do ministerstva financí, kde ještě mnoho dalších let zůstal.

Další důležitou změnou v tomto odvětví byla nová právní úprava pojistných podmínek, vydaných ministerstvem financí, dále pak nový hospodářský zákoník, zákoník mezinárodního obchodu a v neposlední řadě novelizovaný občanský zákoník. Všechny výše jmenované předpisy v této době poměrně značně regulovaly celou oblast pojišťovnictví.

S účinností od prvního ledna roku 1967 došlo, díky další novele zákona o pojišťovnictví, k další reorganizaci tehdejší Státní pojišťovny na pojišťovací a zajišťovací podnik, který je státní hospodářskou organizací a nejenže zůstává pod dohledem ministerstva financí, ale je jím i bezprostředně řízen. Došlo také ke změně ve vnitřním členění instituce, a to na generální ředitelství, oblastní ředitelství pro Slovensko a oblastní závody a pobočky. O rok později došlo k úplnému rozdělení pojišťovny na Českou státní pojišťovnu se sídlem v Praze a na Slovenskou státní pojišťovnu se sídlem v Bratislavě.

Co se týče pojistných podmínek, ty byly vydávány ve formě vyhlášek příslušného republikového ministerstva financí a za výsledek hospodaření pojišťovny nesl odpovědnost stát. Nutno říci, že státní pojišťovna v té době měla většinou kladné výsledky hospodaření, které byly odváděny do státního rozpočtu. Pojistné bylo stanovováno administrativně, což mimo jiné způsobovalo nízké správní náklady. Pojistné produkty v té době také důsledně nepokrývaly rizika, jejichž důsledky měly krýt.

Tento stav byl neměnný zhruba po dobu dvaceti let, než došlo k nejvýznamnější změně na českém pojistném trhu. Za tuto změnu je považován rok 1991, kdy byl vydán Zákon č.185/1991 Sb. o pojišťovnictví, který s účinností od 1. května tohoto roku zrušil monopol České státní pojišťovny, čímž byl učiněn první krok k vytvoření českého pojistného trhu v pravém slova smyslu, tedy trhu založeného na tržních principech.

Kromě toho tento zákon stanovil pravidla pro podnikání v oblasti pojišťovnictví a jako orgán dohledu, jehož úkolem bylo kontrolovat dodržování těchto pravidel, bylo stanoveno Ministerstvo financí České republiky, které dohled nad tímto odvětvím hospodářství, i když jiným způsobem a za jiných podmínek, vykonávalo již v minulých obdobích.

Tento zákon však, jak se v praxi ukázalo, plně nedostačoval k potřebné bezpečnosti pojišťovnictví, a proto byl později novelizován, čímž se zpřísnila oblast finanční kontroly pojišťoven, zvýšila již zmíněná bezpečnost podnikání atd. Zpřísnění podmínek představovaly konkrétní kroky jako například zavedení povinnosti vykazovat solventnost, vytvářet technické rezervy, tvořit přesnou výši těchto rezerv a zavádí se také značná regulace i ve způsobu umísťování aktiv. Další zásadní změnou byl nový způsob účtování pojišťoven a s ním spojená nová účtová osnova pro pojišťovací instituce. Některé uvedené změny byly právně upraveny až následně prostřednictvím prováděcí vyhlášky ministerstva financí. Ke změnám po roce 1991 došlo i v Občanském zákoníku, který značně upravuje obecné podmínky v pojišťovací činnosti, především však pojistnou smlouvu. Významnou událostí, která také nastala v tomto období, je nová povinnost, týkající se vztahu zaměstnavatele a jeho zaměstnanců, tedy zákonného pojištění zaměstnavatele za pracovní úrazy a nemoci z povolání.

O obecné situace na trhu do roku 1995, můžeme říci, že po prolomení monopolu Státní pojišťovny v roce 1991 se trh začal poměrně rychle vyvíjet. Vznikalo mnoho nových pojišťovacích institucí a zájem klientů o pojistné produkty se postupně po počáteční nedůvěře způsobené např. nepříznivým vývojem na finančním trhu (začínající problémy některých malých bank, odebírání bankovních licencí díky vysokému podílu nedobytných pohledávek v rozvahách bank a neschopnosti se s nimi po transformaci vyrovnat, což v dalších letech vyvolalo nutnost státních zásahů pomocí konsolidačních programů atd.) začal zvyšovat.

Pokud se podíváme na pojistný trh ke konci roku 1995 (viz Tab. 1) zjistíme, že na trhu již působilo 35 větších či menších pojišťovacích institucí, přičemž produkty neživotního pojištění bylo možno sjednat u 30 z nich a v oblasti životního pojištění působilo 20 pojišťovacích institucí.

Z těchto údajů vyplývá, že část pojišťoven v té době byla založena jako univerzální, tedy s možností uzavírat produkty z obou oblastí, konkrétně ke konci roku 1995 dohlížející orgán ministerstvo financí registrovalo 15 takovýchto institucí.

Počet pojišťoven	1993	1994	1995
celkem	20	27	35
životní	5	4	5
neživotní	7	10	15
univerzální	8	13	15

Tab.1 Vývoj počtu pojišťoven

Zdroj: ČNB

Z hlediska struktury kapitálu pojišťoven v obou oblastech převažovaly subjekty s rozhodující zahraniční majetkovou účastí, značné zastoupení měly i organizační složky a nejméně zastoupeny byly dceřiné společnosti nebo společnosti pod rozhodujícím vlivem, kdy jejich mateřskou společností nebo většinovým akcionářem byly bankovní ústavy se sídlem v České republice.

Celková aktiva pojistného trhu převyšovala 116 miliard korun. Předepsané pojistné v oblasti životního pojištění se pohybovalo okolo částky 9 miliard korun, oproti tomu v neživotním pojištění bylo tato částka zhruba třikrát vyšší. Tento trend přetrvává dodnes, přičemž jak uvidíme v dalších kapitolách, rozdíl ve výši předepsaného pojistného obou oblastí se bude spíše prohlubovat. V této souvislosti je zajímavé porovnat počet uzavřených smluv, kde bychom spíše, podle výše uvedeného předepsaného pojistného, očekávali větší rozdíly.

Životní pojištění	Neživotní pojištění
4 985 579	6 857 732

Tab. 2 Počet uzavřených smluv 1995

Zdroj: ČNB

K finančnímu umístění aktiv pojišťovny byla určena částka 68 miliard, přičemž podle vlastních výpočtů a po určitém zjednodušení jsem dospěla k následujícímu schématu (viz Tab. 2) ukládání finančních prostředků:

Depozita	Dluhopisy	Majetkové CP	Nemovitosti	Ostatní
64%	14%	12%	8%	2%

Tab. 3 Finanční umístění aktiv 1995

Zdroj: ČNB, vlastní výpočty

Tato struktura ukládání finančních prostředků pojišťovnami se, jak bude ukázáno v dalších kapitolách zásadně liší od té dnešní (viz grafy Část druhá a třetí). Její podoba vyplývá ze situace, která na trhu v té době byla. Velká část byla umísťována do termínových depozit, což se z dnešního hlediska může jevit jako velice nevýhodné a ne úplně bezpečné, ale v té době byla centrální bankou prováděna tvrdá restriktivní politika (aby se zamezilo inflační spirále), která znamenala velmi vysokou úrokovou míru. Proto bylo pro pojišťovny velice výhodné tyto dočasně volné prostředky investovat právě do depozit.

Problém bezpečnosti se ukázal jako velice vážný a koncem devadesátých let, kdy na našem bankovním trhu došlo k mnoha krachům bank, utrpěly některé pojišťovny nemalé ztráty. Dalším důvodem také bylo, že na trhu téměř nebyly k dostání státní dluhopisy (stát sestavoval vyrovnaný rozpočet), které jsou například v dnešní době nejvíce využívaný instrument k investování pojišťoven. Protože investování rezerv bylo v této době již značně regulováno, vyplývá tato struktura také z požadavků regulátora.

Jak již bylo zmíněno a názorně ve výše uvedené tabulce doloženo, toto období můžeme charakterizovat vznikem vysokého počtu nových pojišťoven, přesněji řečeno těch neživotních a univerzálních. Bylo založeno mnoho, na současném trhu velmi významných subjektů, jako je například v roce 1993 vzniklá Česká Kooperativa, Allianz pojišťovna nebo tehdejší Živnostenská pojišťovna, dnes známá spíše pod názvem Pojišťovna České spořitelny, která je od roku 1995 právě jedna z již zmiňovaných pojišťoven pod rozhodujícím vlivem banky. Ve stejném roce došlo k transformaci na akciovou společnost pojišťovny Generali atd.

V roce 1992 také došlo k privatizaci bývalé České státní pojišťovny, jejímu přejmenování a restrukturalizaci na dnes nejznámější a v mnoha oblastech pojištění také nejúspěšnější Českou pojišťovnu, a.s.

Část druhá

Situace na trhu po roce 1995 do roku 2007

2.1 Období 1996 až 2003

V těchto letech se pojišťný trh poměrně vysokou rychlostí rozvíjí, zejména pak v období 1996 až 1999, kdy na český trh vstupuje stále více nových, jak zahraničních tak i domácích pojišťovacích subjektů. V oblasti legislativy nastala významnější změna v roce 1999, kdy byla uvedena v platnost již několikátá verze zákona o pojišťovnictví. Ta zčásti také reagovala na krach pojišťovny Morava i jiných subjektů po povodních na konci 90.let, který na našem pojistném trhu vyvolal značné znepokojení. Důsledkem této události bylo zavedení větších pravomocí regulátora, zejména při problémech pojišťovny. K těmto pravomocím patřila například možnost nucené správy nebo při menších potížích nutnost dodržování tzv. ozdravného plánu.

Zákon se snažil zefektivnit fungování státního dohledu a zaměřoval se na dlouhodobé cíle, které byly definovány v příslušných evropských směrniciích. K těmto cílům patřilo například provádět dohled takovým způsobem, aby nebylo omezováno konkurenční prostředí na trhu, tedy nebylo zasahováno do volné hospodářské soutěže. Na druhou stranu měl dohled povolit vstup na trhu pouze těm subjektům, které k tomu měly dostatečnou kvalifikaci a záruky.

Základním kritériem pro hodnocení a dohlížení trhu se stala bezpečnost, která se odrážela jak v investování rezerv, tak i např. v zajištění pojišťoven. V tomto zákoně je také možno najít první zmínky o sledování solventnosti pojišťoven.

V následujícím grafu je zachycen vývoj počtu jednotlivých druhů pojišťoven a z něj je patrný již výše zmíněný nárůst počtu subjektů na trhu, který se zhruba okolo roku 2001 zastavuje a struktura institucí na pojistném trhu se postupně ustaluje. Ke konci roku 2003 na trhu působí celkem 42 pojišťoven, což ve srovnání s koncem roku 1995 znamená nárůst o dvanáct subjektů, přičemž tento nárůst je v tak malé zemi, jako je Česká republika, poměrně vysoký.

Do konce roku 1999 bylo možno získat licenci jako universální pojišťovna, což bylo s účinností od následujícího roku zrušeno. Již vzniklé universální pojišťovny museli v účetnictví obě oblasti důsledně oddělit, ty nově vznikající pak mohly získat licenci pouze zvlášť pro životní a neživotní pojištění.

Druh pojišťovny	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Životní poj.	2	4	5	3	3	3	3	3
Neživotní poj.	14	18	19	21	20	23	22	22
Universální poj.	19	18	17	18	18	17	17	16
Celkem	35	40	41	42	41	43	42	42

Tab. 4 Vývoj počtu pojišťoven

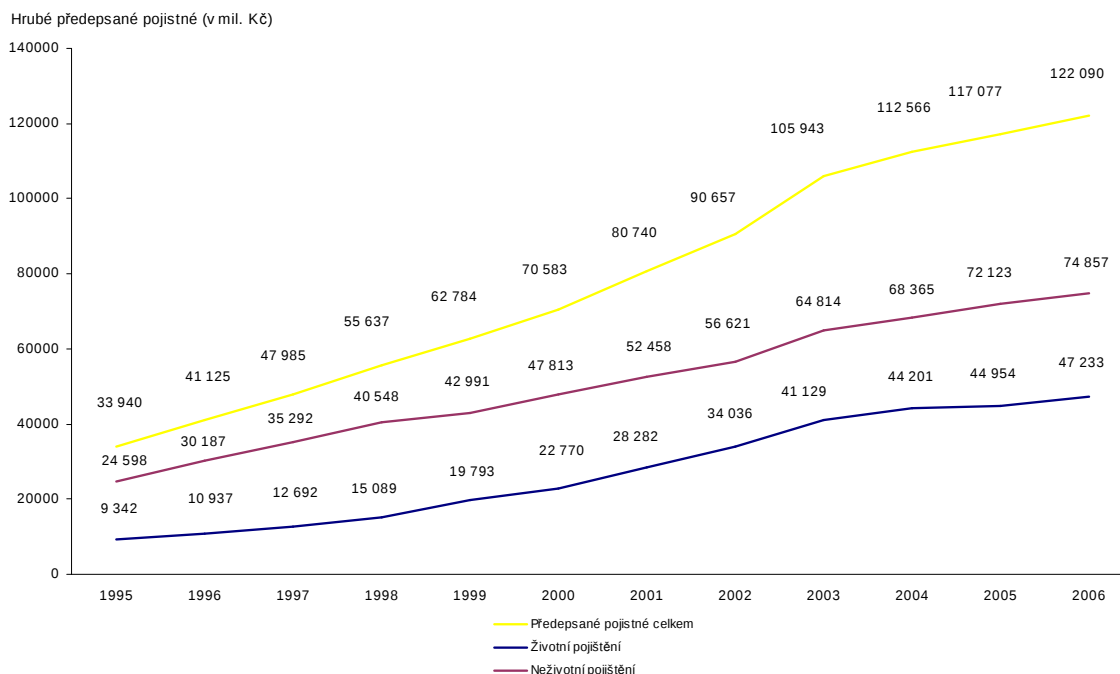
Zdroj: MF ČR výroční zprávy 2000 a 2003

Z pohledu původu kapitálu pojišťoven na našem trhu v roce 2003 bylo celkem 34 tuzemských pojišťoven, z nichž 19 bylo s rozhodující zahraniční majetkovou účastí a ve zbylých 15 převažoval kapitál z tuzemských zdrojů. Osm z celkových 42 pojišťoven u nás mělo pouze organizační složku. V rukou výhradně českých vlastníků bylo jedenáct pojišťoven a dvě byly 100% vlastněny tuzemskou bankou. Ze zahraničních akcionářů převažovali investoři z Nizozemska, Rakouska a Německa. V předchozích letech se tato struktura akcionářů téměř neměnila.

Konec devadesátých let je na světovém trhu charakterizován velkou nestabilitou a v důsledku této nestability dochází ke vzniku tzv. „bankopojišťoven“. Na našem trhu se tato tendence začíná objevovat o něco déle, ale již z předchozího výčtu vlastníků je vidět, že dvě české pojišťovny byly ve stoprocentním vlastnictví tuzemské banky.

Další charakteristika, která má velkou vypovídací schopnost pro účely hodnocení pojistného trhu, je vývoj velikosti předepsaného pojistného. Protože celkové předepsané pojistné samo o sobě nemá tak dobrou vypovídací schopnost, je vhodné uvádět jej odděleně pro oblast životního a neživotního pojištění.

V následujícím grafu můžeme pozorovat vývoj v obou oblastech i v celkové výši od roku 1995 do konce roku 2003. Další hodnoty předepsaného pojistného budou popsány dále v příslušné kapitole odpovídající období 2004-2007.

Graf 1: Hrubé předepsané pojistné

Zdroj: ČNB 2006

Základním poznatkem, který již byl zmiňován v předchozí kapitole, je z grafu dobře viditelná závislost pojistného v obou oblastech.

V celém sledovaném období platí, že produkty neživotního pojištění mají podíl na celkovém pojistném zhruba 2/3 a zbylou 1/3 tvoří závazky na pojistném klientů, kteří uzavřeli produkty životního pojištění. O něco vyšší podíl neživotních produktů (okolo 70%) je možno sledovat v letech 1995 až 2000. V roce 2001 u nás také bylo zavedeno daňové zvýhodnění smluv životního pojištění, které splňují určité parametry (např. pojištění musí trvat nejméně 5 let a výplata nesmí být dříve než v dosažených šedesáti letech). Jak ale vidíme z grafu, nevyvolalo to nějaké skokové navýšení předepsaného pojistného.

Po roce 2000 u nás také nabývá na významu tzv. investiční životní pojištění a postupně v jednotlivých letech míry růstu tohoto pojištění převyšují nárůst smluv životního pojištění celkem.

U obou oblastí pojistného je možno pozorovat značnou míru růstu, která je pak dobře znázorněná i v celkovém vyjádření. V absolutním vyjádření pak stejný výsledek potvrzuje údaj o celkovém předepsaném pojistném, který se z původních necelých 44 miliard v roce 1995 zvýšil na 106 miliard o osm let později. Míry růstu v jednotlivých letech budou uvedeny v grafu v následující kapitole.

Z údajů o předepsaném pojistném lze odvodit ukazatele pojištěnosti v jednotlivých letech. Jak je všem známo, pojištěnost je počítána jako podíl předepsaného pojistného na hrubém domácím produktu. Výsledky tohoto výpočtu jsou uvedeny v následující tabulce.

Pojištěnost	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Neživotní poj.	1,7	1,8	1,9	2	2,1	2,2	2,2	2,3	2,5
Životní poj.	0,6	0,6	0,7	0,8	0,9	1	1,2	1,4	1,6
Celkem	2,3	2,4	2,6	2,8	3	3,1	3,4	3,7	4,1

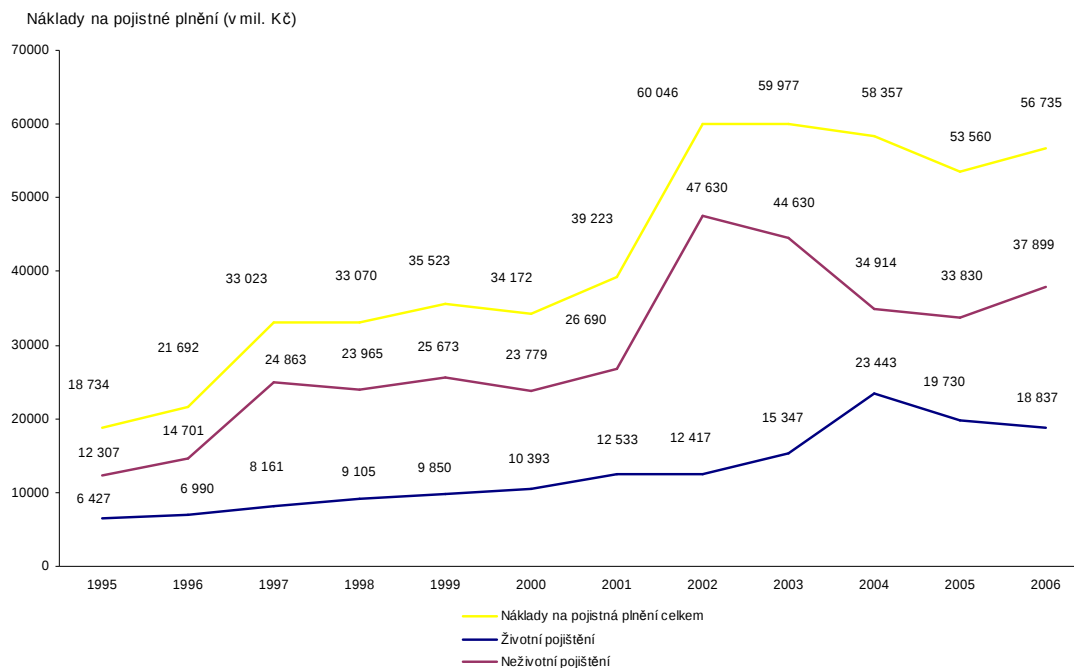
Tab. 5 Pojištěnost 1995-2003

Zdroj: ČNB

Z tabulky je patrný neustálý nárůst, který nutno říci, nebyl způsoben klesající hodnotou HDP, naopak HDP po celou dobu rostl společně s předepsaným pojistným. V posledních třech letech je vidět vyšší nárůst v obou oblastech, přičemž nejvyššího procentního přírůstku bylo dosaženo mezi roky 2002 a 2003. I přes tento nárůst u nás tento ukazatel logicky nedosahoval úrovně zemí EU. Například v Německu ve stejném období se ukazatel pojištěnosti pohyboval kolem 7 % v Rakousku necelých 6%.

Celosvětově byl pak nejvyšší podíl předepsaného pojistného na HDP nejvyšší ve Velké Británii, kde dosahoval 13,4 %. Ve srovnání s dalšími východoevropskými zeměmi jako Polsko a Slovensko na tom byla Česká republika velmi dobře. Celkový průměr EU (15 zemí) se pohyboval na úrovni asi 8,5%.

Za zmínku stojí i údaje o nákladech na pojistná plnění. Ty celou dobu mírným tempem rostly v obou oblastech, ale na přelomu roku 2001 až 2002 (viz. Graf 2) byl zaznamenán prudký nárůst, který v procentním vyjádření představuje 78,5 % zvýšení oproti minulému roku.

Graf 2: Náklady na pojistná plnění

Zdroj: ČNB 2006

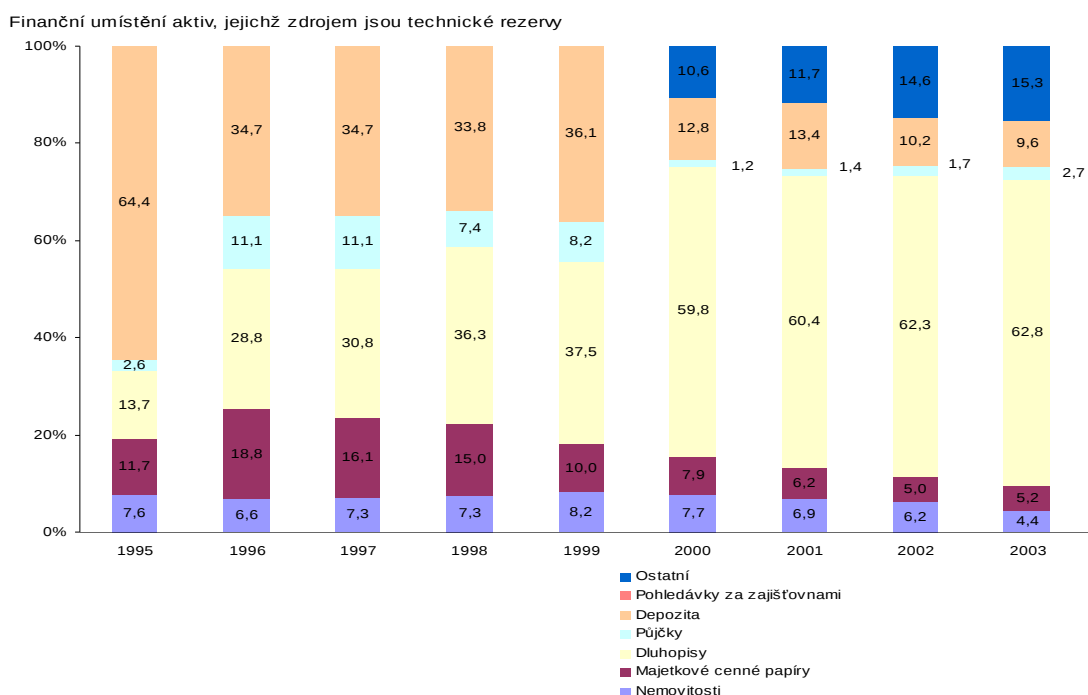
Tento skokový nárůst se týkal pouze oblasti neživotního pojištění a byl z velké části způsoben povodněmi, které zasáhly naši republiku v srpnu roku 2002. V tomto roce (případně i v těch následujících, až do uplynutí promlčecí lhůty) bylo pojišťovnám nahlášeno v důsledku povodní celkem asi 80 000 pojistných událostí, přičemž celková výše škod byla vyčíslena na 37 miliard korun. Pojišťovny ale vyplatily pouze 18 miliard, ze kterých 14 miliard zaplatili jejich zajistitelé.

Tato přírodní katastrofa měla na pojištění majetku velký vliv, došlo k navýšení pojistného nejen v rizikových oblastech a i některé nemovitosti v záplavové oblasti, byly dokonce úplně vyloučeny z pojištění. Navýšení pojistného proběhlo i přesto, že naše pojišťovny dříve zvolily poměrně bezpečnou strategii (vysoké zajištění), a tak se tato událost dotkla především zajistitelů. V důsledku této události se u nás vytvořily tzv. povodňové mapy, pomocí kterých pak pojišťovny ohodnocují riziko povodně v oblasti, kde se nachází pojišťovaný majetek.

Povodně také ukázaly, že velká část majetku byla v postižených oblastech značně podpojištěna. Z grafu je ale také vidět, že náklady na plnění v následujících letech mají také rostoucí tendenci. To je často připisováno změnám klimatu, které způsobují různé druhy katastrof. I v České republice můžeme v posledních letech zaznamenat zvýšený nárůst přírodních katastrof, jako jsou orkány, častější povodně, záplavy atd.

Vývoj v oblasti životního pojištění byl poměrně kontinuální, postupně s vyšším počtem smluv logicky rostly náklady na pojistná plnění. Vrcholu bylo dosaženo kolem roku 2004 a poté náklady začaly postupně klesat. Tento jev se často připisuje určité stagnaci trhu životního pojištění, který nastal právě po roce 2004. Tento problém bude podrobněji popsán v následující kapitole.

Poslední charakteristikou pojistného trhu, kterou se v tomto období budu zabývat, je umístění aktiv pojišťovny, jejichž zdrojem jsou technické rezervy.

Graf 3: Umístění rezerv 1995- 2003

Zdroj: ČNB 2006

Jak již bylo v předchozí kapitole zmíněno, způsob investování se s postupným vývojem ekonomiky značně měnil. Pokud se podíváme na výši prostředků uložených do depozit, vidíme, že se postupně snižovaly a v roce 2003 už tvořily necelých 10%.

Zásadní zlom přitom byl mezi roky 1999 a 2000, kdy procentní výše prostředků uložených do depozit klesla zhruba na 1/3 oproti předchozímu roku. V této době na trhu došlo k velkým turbulencím, které měly mimo jiné za následek krachy mnoha bank. Ke konci roku 2003 pak depozita tvořila jen necelých deset procent.

Naprosto opačný vývoj pak mělo ukládání dočasně volných peněžních prostředků do dluhopisů. Jedná se zejména o vysoce bezpečné většinou státní obligace. Jak stát postupně sestavoval rozpočty s vyššími schodky, bylo na trhu více těchto dluhopisů a pojišťovny po špatných zkušenostech s depozity začínaly investovat právě do státních dluhopisů. Tato forma investice je pro pojišťovny velice vhodná, neboť tyto dluhopisy jsou vysoce bezpečné a většinou mají dlouhodobou splatnost, což je zejména pro oblast životního pojištění, kde jsou prostředky dočasně volné po poměrně dlouhou dobu, vysoce výhodné. Oproti roku 1995 tedy přes 60% investic bylo právě do dluhopisů.

Neméně zajímavý vývoj probíhal také u majetkových cenných papírů. Protože jsou považovány za poměrně rizikovou investici, regulátor určoval jejich maximální výši v portfoliu investic. Některé kroky regulátorů, ale nebyly vždy zcela přínosné. Často reagovaly na určitou situaci na trhu, a tak pokud ceny akcií prudce padaly kolem konce 90.let, regulátor se snažil omezit investice pojišťoven do těchto investičních instrumentů. V opačném případě zase povolil mít v portfoliu až 30% akcií. Jak je i z grafu viditelné, po propadu cen akcií, pojišťovny sami postupně omezovaly investice do akcií a ke konci roku 2003 v nich měly uloženo pouze něco přes 5% oproti například roku 1996, kdy v nich bylo téměř 19% všech prostředků.

Podíl nemovitostí v portfoliu investic byl poměrně konstantní, i když v posledních letech se postupně snižuje. Půjčky téměř vymizely a byly nahrazeny jinými typy investic. Mezi tyto jiné investice můžeme řadit například umělecká díla.

Pojišťovny jsou v tomto období povinné splňovat pravidla solventnosti, způsob výpočtu technických rezerv, kapitálovou přiměřenost a podobná pravidla.

2.1.1 Trh pojištění odpovědnosti z provozu vozidla 1996-2003

Další událostí, která časově spadá do tohoto období, je demonopolizace trhu v oblasti odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla. Dříve mělo toto pojištění podobu zákonného, provozovala jej výhradně Česká pojišťovna a pojištění byli provozovatelé vozidel automaticky ze zákona. Nesjednávala se tedy žádná pojistná smlouva.

S účinností od již zmíněného roku 2000 bylo pojištění odpovědnosti z provozu vozidla přeměněno na povinně smluvní formu. To znamená, že vlastník nebo spoluvlastník má povinnost sjednat toto pojištění (může je však místo něho sjednat i provozovatel nebo řidič) a je pouze na něm, u jaké pojišťovací instituce jej sjedná. Tento model byl víceméně převzat z legislativy EU, čímž byl učiněn další krok k harmonizaci legislativy i praxe našeho pojistného trhu s tím evropským.

Protože přechod na tento systém potřeboval nějakou instituci, která by zastřešovala všechny organizace, které mají licenci k provozování tohoto pojištění, byla jako organizace sdružující všechny tyto instituce ustavena Česká kancelář pojistitelů.

Jedním z jejích hlavních úkolů je správa garančního fondu, do kterého mají povinnost přispívat všechny subjekty provozující toto pojištění a jehož účelem je vytvoření zdroje pro výplatu plnění například při škodách vzniklých nezjištěným pachatelem nebo nepojištěným vozidlem. K dalším činnostem, které tato kancelář provádí, patří vedení evidencí a tvorba různých statistik, úzce spolupracuje se zahraničními subjekty, které mají stejné poslání a v neposlední řadě pomáhá s tvorbou pojišťovací legislativy týkající se tohoto druhu pojištění.

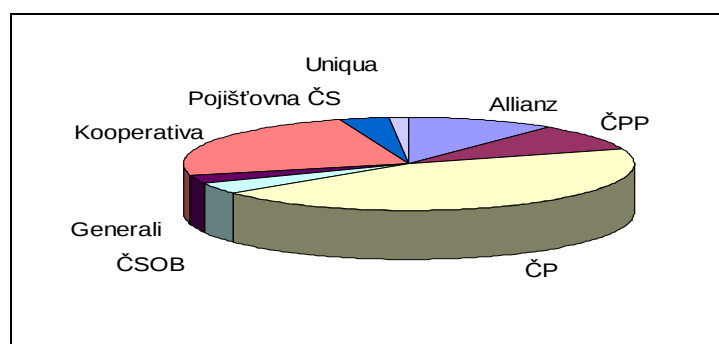
V současné době má oprávnění ČNB k provozování tohoto produktu na našem trhu dvanáct pojišťoven.

V následující tabulce a grafu je znázorněn podíl jednotlivých pojišťoven na tomto trhu z roku 2003. V té době na trhu již působilo deset z dvanácti současných subjektů.

Pojišťovna	Počet evidovaných smluv v %	Podíl na předepsaném pojistném
Allianz	10,5%	12,9%
ČPP	9,1%	8,8%
ČP	44,5%	40,7%
ČSOB	3,8%	4,2%
Generali	3%	3,9%
Kooperativa	23,9%	23,9%
Pojišťovna ČS	3,6%	3,5%
Triglav	0,1%	0,3%
Union	0,2%	0,3%
Uniqua	1,3%	1,6%

Tab. 6 Podíl pojišťoven na POPV 2003

Zdroj: MF ČR

Graf 4: Podíl pojišťoven na trhu POPV podle počtu smluv 2003

Jak lze očekávat, stejně jako ve většině pojistných produktů, největší podíl na trhu má Česká pojišťovna a.s. Její dominantní postavení částečně vyplývá z historie, neboť jak již bylo v předchozích kapitolách uvedeno, byla po dlouhou dobu na našem pojistném trhu jedinou pojišťovnou a i po zrušení jejího monopolního postavení na pojistném trhu, jí, co se týče tohoto pojistného produktu, zůstal monopol až do konce již zmiňovaného roku 1999.

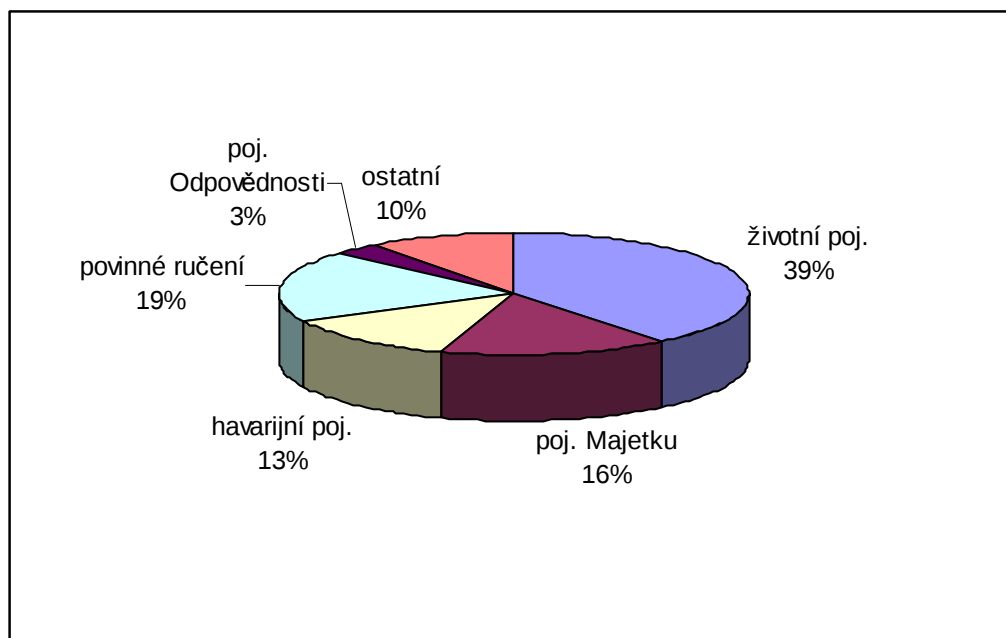
Poměrně významný podíl má také Kooperativa a pokud k jejím téměř 24% přičteme výsledky České podnikatelské pojišťovny a.s., dostáváme se na nějakých 33%, což znamená, že by společně v budoucnu mohli ohrozit postavení České pojišťovny.

Důvodem sčítání výsledků těchto pojišťoven je, že obě jmenované pojišťovny mají shodného vlastníka, nadnárodní pojišťovací společnost Vienna Insurance Group. Další nemalou část trhu zabírá pojišťovna Allianz.

Ostatní pojišťovny společně uzavřely asi 12% všech smluv. Z výše uvedeného vyplývá, že na trhu povinného ručení ke konci roku 2003 dominovaly tři nebo čtyři velké společnosti, které společně pokrýly téměř 90% trhu.

Z toho můžeme odvodit, že subjekty s velmi malým podílem na trhu byly velmi omezeny v rozhodování o cenách. Můžeme tedy říci, že trh pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla se blíží k oligopolní struktuře.

Na závěr této kapitoly je v grafu znázorněn podíl jednotlivých pojistných produktů na celkovém předepsaném pojistném v roce 2003. Členění je zjednodušeno na nejdůležitější oblasti pojištění. Použité údaje jsou získány ze statistik České asociace pojišťoven a proto obsahují pouze výsledky jejích členů (viz. příloha 1). Celkové předepsané pojistné členů asociace je 104,8 miliard korun.

Graf 5: podíl produktů na celkovém předepsaném pojistném

Zdroj: ČAP

Vidíme, že životní pojištění pokrývá asi 40% předepsaného pojistného, zbylých 60% pak dohromady tvoří produkty neživotního pojištění.

Z neživotních produktů má nejvyšší podíl pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, což také určitě vyplývá z jeho povinně smluvní podoby. Další pojištění týkající se automobilů, tedy havarijní pojištění pak také zabírá poměrně vysoký podíl na předepsaném pojistném. Pojištění majetku jako takového, které obsahuje například pojištění domácností, rekreačních objektů nebo bytových domů má vysoké počty uzavřených smluv, ale pojistné je poměrně nízké a tak na celkovém předepsaném pojistném tvoří pouze 16%. Poměrně malý podíl zabírá pojištění odpovědnosti, což je zase jedna z odlišností našeho pojistného trhu od těch zahraničních.

Pokud tedy provedeme shrnutí tohoto období, bezesporu na pojistný trh v České republice měly vliv události, jako krach pojišťovny Morava a jiných subjektů po povodních v roce 1997, což vyvolalo rozšíření pravomocí regulátora při určitých problémech pojišťoven a položilo základ pravidlům, pomocí kterých se sleduje solventnost pojišťoven. Druhá povodňová vlna v roce 2002 pak pro pojišťovny jako takové již nepřestavovala velké problémy, protože většinu škod pokryli jejich zajistitelé. Následkem těchto povodní, ale bylo zvýšení pojistného a lepší mapování rizikových oblastí.

V oblasti životního pojištění dochází k daňovému zvýhodnění a objevuje se v České republice nový druh tzv. investiční životní pojištění. To poměrně rychle získává oblibu klientů a vykazuje vysoké nárůsty počtu uzavřených smluv. V produktech životního pojištění se objevuje vyšší variabilita pojistné ochrany, která má lépe reagovat na aktuální potřeby klienta. Posledním významným trendem v této oblasti je zvyšování počtu uzavíraných smluv s jednorázově placeným pojistným na úkor běžně placeného pojistného, což zřejmě signalizuje, že klienti začínají životní pojištění chápat jako určitou formu dlouhodobé investice.

Obou oblastí se potom týká vznik „bankopojišťoven“, jako významná tendence pojistného trhu na přelomu tisíciletí. Také nové distribuční kanály jako internet nebo telefon zaznamenávají dynamický rozvoj.

2.2 Období 2004 - 2006

Nejvýznamnější změnou tohoto období je bezesporu vstup České republiky do Evropské unie s platností od 1. května roku 2004. Nemůžeme říci, že by před tímto datem neměla Evropská unie na náš pojistný trh žádný vliv, naopak již mnoho let před tím byla naše legislativa harmonizována se směrnicemi tohoto společenství, ale po té, co jsme se stali jejím právoplatným členem, bylo potřeba provést ještě celou řadu úprav, jak v oblasti legislativy, dohledu, tak i praxe.

Bezprostřední souvislost s naším vstupem do EU měly čtyři zákony, které naše právo harmonizovaly s tím evropským.

První zákon měnil předchozí zákon o pojišťovnictví z roku 1999, druhý byl zákon o pojistné smlouvě, dále byl přijat pro nás nový zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a konečně byl novelizován zákon o povinném pojištění odpovědnosti za škodu z provozu vozidel, který byl popsán v předchozí kapitole. Všechny tyto zákony měly platnost od 1.1. 2005, kromě několika ustanovení, která vstoupila v platnost bezprostředně po našem vstupu do EU.

Změněný zákon o pojišťovnictví zavádí zejména tzv. jednotný evropský pas, který znamená, že licence udělená v jednom státě Evropské unie platí ve všech jejích členských státech.

Významný vliv na český pojistný trh měl také již zmíněný zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí. Ten pojišťovací zprostředkovatele rozčlenil do těchto kategorií:

pojišťovací agent (výhradní a
nevýhradní)

pojišťovací makléř

vázaný pojišťovací zprostředkovatel

podřízený pojišťovací zprostředkovatel

a zároveň v jednotlivých kategoriích určil podmínky k získání oprávnění.

Tyto podmínky jsou kromě důvěryhodnosti, která je požadována u všech druhů zprostředkovatelů, dále například určitý počet let odborné praxe, vykonání odborné zkoušky na různém stupni nebo sjednání pojištění odpovědnosti do předem stanoveného limitu (praxe a pojištění se týká pouze nevýhradních agentů a makléřů). Ten, kdo získal oprávnění a splnil stanovené podmínky, může být na žádost zapsán do registru, který vede dohledový orgán. Podobná pravidla platí i pro samostatné likvidátory.

Tato právní úprava měla za úkol určitým způsobem zvýšit kvalifikaci zprostředkovatelů a likvidátorů, zabránit poskytování pojišťovacích služeb neoprávněnými subjekty, umožnit klientům zjistit, zda je daný zprostředkovatel a likvidátor k daným úkonům vůbec oprávněn atd. Můžeme tedy říci, že základním motivem k této právní úpravě bylo zvýšit ochranu klienta a tím se vlastně přiblížit trhu EU, kde je právě na ochranu klientů kladen velký důraz.

Zbylé dva výše jmenované zákony na pojistný trh neměly nijak významný vliv. Pouze zákon o pojistné smlouvě upravil specifickou oblast pojistných smluv, které byly doposud upraveny v občanském zákoníku. Další legislativní změnou pak byl zákon o finančních konglomerátech v roce 2005, který podrobně upravil podmínky podnikání finančních konglomerátů na finančním trhu, což mělo vliv i na pojistný trh, kde se s těmito subjekty velmi často setkáváme.

Zákonem o změně zákonů v souvislosti se sjednocením dohledu nad finančním trhem se novým dohledovým orgánem nad pojišťovnictvím stala od 1. 4. 2006 Česká národní banka. ČNB dohled provádí v rámci tzv. integrovaného dohledu nad finančním trhem, což znamená, že kromě oblasti pojišťovnictví dohlíží i banky, penzijní fondy, družstevní záložny a jiné subjekty působící na našem finančním trhu. Důvodem pro tuto změnu je snaha o zefektivnění dohledu, zejména v důsledku lepšího dohlížení velkých finančních společností, které často mají ve své skupině, jak banku, pojišťovnu, tak třeba i penzijní fond. Dalším důvodem bylo například omezení duplicitních činností několika dohledových orgánů. Vážným argumentem byla také skutečnost, že většina finančních operací je prováděna prostřednictvím bank a proto tedy může Centrální banka kontrolovat většinu operací, které probíhají například i na pojistném trhu. Legislativní činnost nadále zůstává jako doposud na ministerstvu financí.

Poslední změnou, kterou přinesla harmonizace s Evropskou unií, bylo zavedení funkce finančního arbitra, který má řešit spory mezi klienty a finančními institucemi. Působí zejména v oblasti bankovníctví, ale v poslední době se snaží o získání významnější role i v oblasti pojišťovnictví.

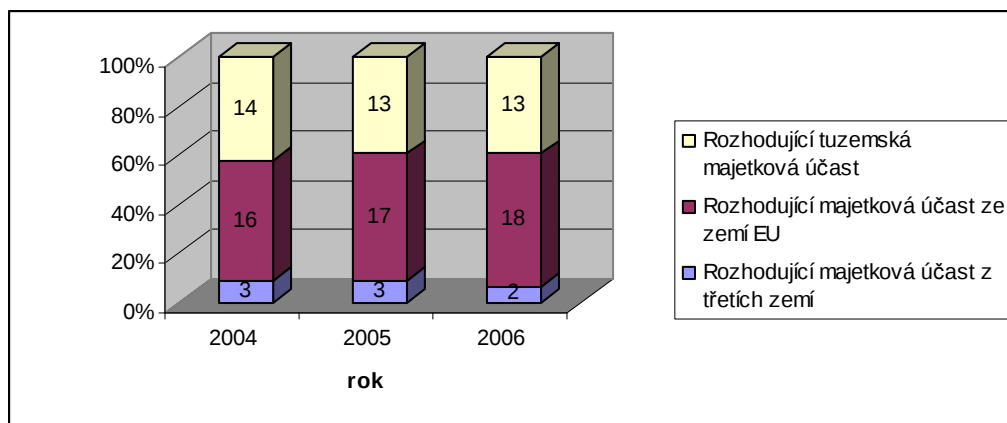
Počet pojišťoven se v tomto období zvyšuje o pojišťovny, které na náš trh vstoupily po našem vstupu do Evropské unie, naopak u tuzemských pojišťoven již k žádným významným změnám nedochází. Stále na našem trhu převažují pojišťovny, které označujeme jako tuzemské, což nám dokládají následující tabulky a grafy.

	2004	2005	2006
Tuzemské pojišťovny	33	33	33
- neživotní	15	15	15
- životní	2	3	3
- smíšené	16	15	15
Pobočky z EU a třetích států	7	12	16
- neživotní	6	8	11
- životní	1	2	3
- smíšené	0	2	2
Celkem pojišťoven na trhu	40	45	49

Tab.7 Struktura trhu podle zaměření pojišťoven Zdroj: ČNB 2006
(Konkrétní pojišťovny viz. Příloha 2 a Příloha 3)

Co se týče vlastnické struktury tuzemských pojišťoven, tak můžeme říci, že převažují pojišťovny v nichž má rozhodující majetkovou účast zahraniční investor, ale velký podíl na trhu mají i pojišťovny u nichž převažuje tuzemský kapitál.

Z následující tabulky a grafu je vidět, že zahraniční kapitál pochází převážně ze států EU, investoři ze třetích zemí mají rozhodující majetkovou účast v roce 2006 už jen ve dvou pojišťovnách.

Graf 6: Rozhodující majetkové účasti na tuzemských pojišťovnách

Zdroj: Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2006 ČNB (platí i pro následující tabulku)

Vlastnická struktura podle podílu na základním kapitále tuzemských pojišťoven po hrubém zaokrouhlení vypadá následovně :

Země investora	Podíl na ZK v %
Česká republika	30%
Rakousko	26%
Nizozemsko	25%
Belgie	7%

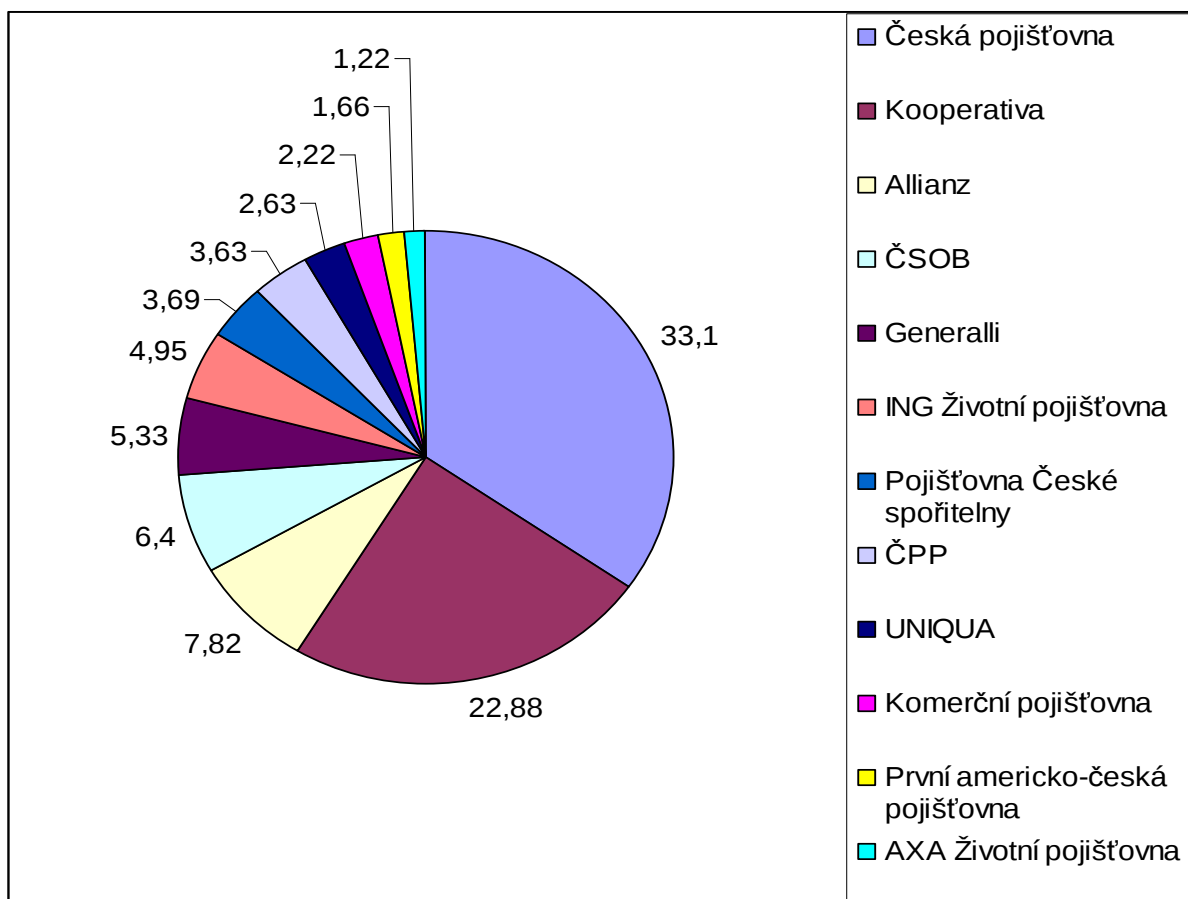
Tab. 8 Podíl investorů na ZK Zdroj: viz výše

Podíl investorů z dalších zemí nepřesahuje 5%, patří sem například investoři z Francie, Velké Británie či Německa. Stát je u nás stoprocentním vlastníkem například pojišťovny EGAP, která se specializuje na pojištění spojená s exportem. Ke konci roku 2006 ČNB evidovala 401 pojišťoven, které oznámily, že na našem trhu hodlají využít práva dočasně poskytovat služby. Toto právo mají pojišťovny a jejich pobočky, pokud se nacházejí v již zmiňovaném Evropském hospodářském prostoru.

Tento počet znamenal oproti minulému roku nárůst o 73 subjektů a největší zájem o poskytování svých služeb na tuzemském pojistném trhu měly pojišťovací instituce z Velké Británie a Irska.

Pokud pojišťovny rozdělíme podle podílu na trhu na malé (podíl na trhu do 1%), střední (do 5%) a velké (nad 5%), pak český pojistný trh vypadá následovně (bez poboček zahraničních pojišťoven):

Na trhu zásadně převažují malé pojišťovny, kterých v celém tomto období bylo 22, středních pojišťoven bylo v roce 2006 na trhu pouze šest a pouze pět pojišťoven na českém pojistném trhu můžeme označit jako velké. K nim patří například Česká pojišťovna, Kooperativa nebo Allianz. V následující grafu je znázorněn podíl velkých a středních pojišťoven, které jsou členy České asociace pojišťoven, na celkovém předepsaném pojistném ke konci roku 2006.

Graf 7: Podíl pojišťoven s podílem na předepsaném pojistném vyšším než 1% za rok 2006

Zdroj: ČAP 2007

(pozn. ING Životní pojišťovna je pobočka pro Českou republiku)

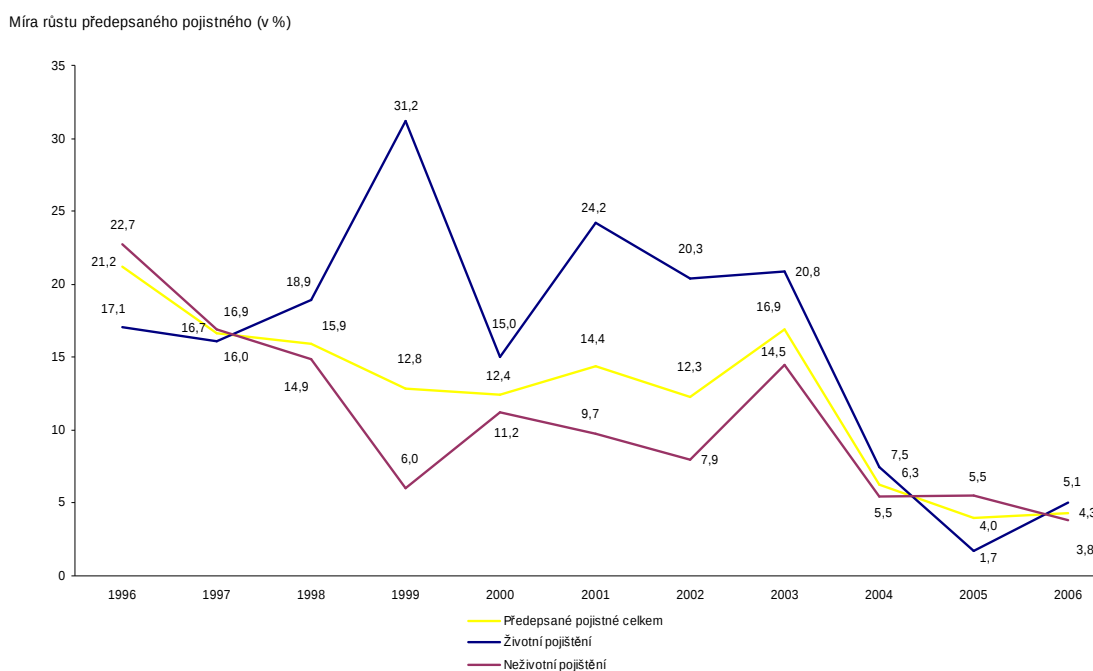
V neživotním pojištění je situace podobná, v životním pak má poměrně vysoký náskok Česká pojišťovna s podílem přes 28%, druhá Kooperativa má pouze 13,33% a na třetím místě je překvapivě ING Životní pojišťovna s podílem 12,6%. Poměrně vysoký podíl v životním pojištění (přes 9%) mají také ČSOB pojišťovna a Pojišťovna České spořitelny.

Z grafu č.1 uvedeného v předchozí kapitole vychází následující tabulka, která ukazuje výši předepsaného pojistného v oblasti životního a neživotního pojištění.

Předepsané pojistné v mil. Kč	2004	2005	2006
Životní pojištění	44 201	44954	47233
Neživotní pojištění	68365	72123	74857

Tab. 9 Předepsané pojistné 2004-2006 Zdroj: ČNB 2006

V oblasti životního pojištění je vidět velice malý nárůst pojistného mezi rokem 2004 a 2005. Tento jev bývá velmi často označován jako období stagnace trhu životního pojištění. Lépe bude tento trend vidět na následujícím grafu, kde jsou znázorněny procentuální nárůsty předepsaného pojistného mezi jednotlivými roky. Pro názornost graf zahrnuje údaje již od roku 1996.

Graf 8: Míra růstu předepsaného pojistného

Zdroj: ČNB 2006

Rok 2004 je prvním rokem, kdy se meziroční procentuální nárůst předepsaného pojistného v životním pojištění dostal pod hranici dvouciferných čísel, konkrétně byl pouze asi 7,5% oproti roku 2003.

V dalším roce pak dokonce klesl až na 1,7% v porovnání s předchozím rokem. Tento jev mnoho odborníků považovalo za náznak toho, že český trh životního pojištění je již nasycený a že vyšší nárůsty už v budoucnu nelze očekávat. Dalšími možnými důvody této stagnace mohlo být např. očekávání penzijní reformy nebo preference jiných produktů finančního trhu jako třeba stavebního spoření či v návaznosti na již zmíněné očekávání penzijní reformy penzijní připojištění.

V současné době ale již můžeme vidět, že se trh životního pojištění od roku 2006 opět rozvíjí a na lepších výsledcích z posledních dvou let se podílí zejména produkt investičního životního pojištění, který je mezi klienty stále oblíbenější, což dokládá i údaj o 50% nárůstu počtu uzavřených smluv u tohoto druhu pojištění. V oblibě však zůstávají i tradiční produkty pojištění pro případ smrti nebo dožití ale i například tzv. svatební pojištění. Jejich podíl již ale není tak vysoký.

V oblasti neživotního pojištění je z grafu možno vyčíst vysoký nárůst předepsaného pojistného mezi roky 2002 a 2003, který byl zřejmě způsoben povodněmi, které zasáhly naši zemi v roce 2002. Tento problém je podrobněji popsán v předcházející kapitole. Ve sledovaném období tedy mezi roky 2004 až 2006 jsou vidět poměrně konstantní nárůsty. V oblasti neživotního pojištění je poměrně velký podíl pojistného pojišťovnami odváděn na zajištění. V roce 2006 pojišťovny zajistitelům odvedly necelých 32% předepsaného pojistného na neživotní pojištění, což představuje absolutní částku téměř 24 mld. Kč. Tento údaj také dokládá, že pojišťovny na našem trhu zajištění nepodceňují a to přispívá k značné stabilitě našeho pojistného trhu. Důkazem mohou být již zmíněné dopady povodní v roce 2002, kdy se tato přírodní katastrofa našich pojišťoven dotkla jen minimálně, naopak pro zajistitele to byl značný zásah do jejich hospodaření.

Nejvyšší podíl na předepsaném pojistném neživotního pojištění má produkt pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, v roce 2006 to bylo 30%. Dále pak mají podíl kolem 20% produkty pojištění majetku a havarijní pojištění. Velmi vysoký nárůst (více než 80%) v roce 2006 zaznamenal produkt pojištění úvěru.

Pojištěnost v tomto období celkově po nárůstech v předchozím období postupně mírně klesá. Její výpočet v tabulce je předepsané pojistné/ HDP.

Údaje v mld. Kč	2004	2005	2006
Předepsané pojistné	113	117	122
HDP	2781	2970	3204
Pojištěnost	4%	3,9%	3,8%

Tab. 10 Pojištěnost 2004-2006 Zdroj: ČNB

Dalším ukazatelem, který vypovídá o rozvinutosti pojistného trhu, je roční zaplacené pojistné na jednoho obyvatele. Z ČAP jsem získala například údaje z roku 2005 a 2006, které se týkají životního pojištění. V roce 2005 tedy u nás v průměru jeden občan zaplatil ročně na životní pojištění 148 €, což je ve srovnání s Evropskou unií (25 států), kde občan ročně zaplatí 1279 €, značný rozdíl. Obdobně tomu bylo v roce 2006, kdy v ČR občan zaplatil 162 € a v EU 1354 €. Vidíme tedy, že v této oblasti má náš pojistný trh co dohánět a tato fakta můžeme použít i jako jeden z argumentů proti názorům, že stagnaci trhu v tomto období způsobila nasycenost trhu.

Z grafu nákladů na pojistná plnění, který je v předchozí kapitole vidíme nárůst nákladů na pojistná plnění v oblasti neživotního pojištění. Tento nárůst byl způsoben velice tuhou a dlouhou zimou, která způsobovala mnoho škod například na střeších domů, které byly poničeny tíhou sněhu. Na jaře potom přišly lokální povodně. Pojišťovnám bylo celkem nahlášeno přes 95 000 pojistných událostí. Zajišťovny zaplatili asi 25% všech nákladů na pojistná plnění v roce 2006.

Finanční umístění aktiv, jejichž zdrojem jsou technické rezervy, se oproti minulému období téměř nezměnilo, došlo pouze k mírnému nárůstu prostředků uložených do dluhopisů. V technických rezervách mají pojišťovny uloženo za obě oblasti pojištění téměř 260 mld.Kč (údaj 2006).

Toto období pro pojišťovny bylo velmi úspěšné, neboť za rok 2006 dosáhly společně zisku téměř 15 mld. Kč, což je nejlepší výsledek v historii našeho pojistného trhu vůbec. Meziroční nárůst čistého zisku byl přes 80%. Tento výsledek byl způsoben nejen dobrými výsledky v obou oblastech pojištění, ale zejména také prodeji majetkových účastí jednotlivých pojišťoven.

Požadavky regulátora na disponibilní míru solventnosti splňují některé tuzemské pojišťovny dokonce několikrát a ani s požadovanou mírou solventnosti (týká se celkového kapitálového požadavku) nemají větší problémy (problémy nastaly pouze u jedné pojišťovny, ale byly včas vyřešeny).

V roce 2006 dochází na půdě Evropské unie k diskuzi o nových pravidlech sledování solventnosti pojišťoven. Tato pravidla jsou dnes známá pod pojmem Solvency II. Určují podobně jako předchozí způsob sledování solventnosti způsob výpočtu technických rezerv, kapitálové požadavky a řízení rizik. Jejich zásadním cílem je zajistit důvěryhodnost, transparentnost a snížit volatilitu pojistného trhu, což má přispívat k větší jistotě klientů jednotlivých pojišťoven. Jsou již lépe přizpůsobeny aktuálním podmínkám na pojistném trhu. S plošnou aplikací těchto pravidel v České republice se počítá nejdříve od roku 2011. O dodržování těchto pravidel se u nás již dříve pokusila pojišťovna Allianz, ale díky nepříznivým dopadům zejména v oblasti její konkurenceschopnosti od jejich dodržování upustila.

Na závěr kapitoly tedy můžeme říci, že vstup České republiky do Evropské unie neměl na náš pojistný trh nějak zásadní vliv. Dochází pouze k přílivu nových zahraničních subjektů, které u nás buď zřizují své pobočky nebo u nás působí na základě práva dočasně poskytovat služby. To jim umožňuje nová legislativa, která definuje Evropský hospodářský prostor, na kterém lze v rámci jednotného evropského pasu za určitých podmínek působit pouze na základě licence, udělené v domovském státě. Na klienty má tento jev příznivý dopad, neboť mají větší výběr pojistitelů a produktů, navíc větší konkurence v odvětví často znamená snižování pojistného. Dochází také k určitému uvolnění regulace prostřednictvím dohledových orgánů a zřejmý je i posun od přímého dohledu k nepřímému. V důsledku tohoto jevu jsou také rozpracována pravidla typu Solvency II. Postupně se i u nás zvyšuje podíl smluv uzavřených prostřednictvím makléřů, což je také náznak sbližování našeho pojistného trhu s těmi zahraničními. Nové distribuční kanály typu telefon, internet nebo pobočky bank již u některých produktů značně konkurují pojišťovacím zprostředkovatelům.

Dalším trendem trhu jsou i v tomto období produkty tzv. bankopojištění, které v sobě obsahují vedle finančního instrumentu i určité prvky pojištění.

Část třetí

Současná situace na pojistném trhu

Jako současná situace je zde chápán pojistný trh od roku 2007. V tomto roce byla celková aktiva pojistného trhu téměř 355 mld. Kč, přičemž ve srovnání například s celkovými aktivy v roce 1995 vidíme trojnásobný nárůst. Pojišťovny evidovaly 6 924 091 Ks pojistných smluv v oblasti životního pojištění a 16 316 707 smluv týkajících se neživotního pojištění. Celkové předepsané pojistné se pohybovalo kolem částky 133 mld. Kč. Z toho asi 60% připadá na pojistné v oblasti neživotního pojištění. Počet subjektů na českém pojistném trhu se nijak významně neměnil.

Naopak výše nákladů na pojistná plnění rostla v obou oblastech. Celkové náklady byly v tomto roce téměř 62 mld. Kč. Zvýšené náklady na pojistná plnění byly v oblasti neživotního pojištění způsobeny zejména orkánem Kyril, který naší republiku zasáhl na začátku roku 2007. V následujícím roce pak bude možno jistě sledovat nárůst plnění po vichřici Emma. Zde jsou údaje o následcích těchto událostí u členů České asociace pojišťoven (viz Příloha 4).

Druh pojištění	Počet událostí (ks)		Škody (tis. Kč)
	Nahlášené	Vyřízené	Nahlášené
Pojištění obyvatel celkem	58693	50311	762744
Pojištění domácnosti	6408	5462	77010
Pojištění budov	50301	43171	644067
Pojištění motorových vozidel	1960	1659	41589
Ostatní	24	19	78
Pojištění podnikatelů celkem	17079	8565	1285579
Pojištění majetku	15226	7663	1149780
Pojištění motorových vozidel	666	489	20406
Ostatní	1187	504	115393
Pojištění plodin a zvířat	179	83	15757

Tab. 11 Důsledky orkánu Kyril k 31 .3. 2007 pro členy ČAP Zdroj: ČAP

Odhad pro všechny pojišťovny působící na našem trhu je, že bylo nahlášeno 76 922 pojistných událostí, přičemž celkové škody dosáhly 2,148 mld. Kč.

Ne tak velký dopad na pojišťovny pak měla vichřice Emma, která postihla celou střední Evropu na začátku letošního roku. Přesné údaje o následcích pro členy ČAP vypadají následovně:

Druh pojištění	Počet událostí (ks)		Škody (tis. Kč)
	Nahlášené	Vyřízené	Nahlášené
Pojištění obyvatel celkem	26810	16992	554879
Pojištění domácnosti	1422	806	13039
Pojištění budov	19999	13504	285723
Pojištění motorových vozidel	1357	725	26527
Ostatní	4013	1957	229303
Pojištění podnikatelů celkem	5968	1572	590224
Pojištění majetku	5616	1466	556569
Pojištění motorových vozidel	293	96	8980
Ostatní	54	10	9075
Pojištění plodin a zvířat	1	1	55

Tab. 12 Důsledky vichřice Emma pro členy ČAP k 31.3 2008 Zdroj: ČAP

Odhady pro všechny pojišťovny pak hovoří o 38229 pojistných událostech, při nichž vznikly celkové škody ve výši 1,3688 mld. Kč.

Obě jmenované katastrofy měly na pojišťný trh značný vliv, a proto se začíná hovořit o vytvoření tzv. větrných map, které by měly dokonale zmapovat oblasti, kde se orkány a vichřice vyskytují častěji. Znamenalo by to vlastně zavedení obdobného systému, který byl u nás zaveden v souvislosti s povodněmi. Někteří meteorologové však zastávají názor, že tyto větrné mapy není jednoduché vytvořit nebo že je to díky mnoha faktorům, které tyto větrné katastrofy zapříčiňují, prakticky nemožné.

Hrubá výše technických rezerv se pohybovala kolem částky 291 mld. Kč, z toho 198 mld. Kč připadá na oblast životního pojištění.

K umístění na finančním trhu byla určena částka 291,5 mld. Kč, přičemž podíl životního pojištění je logicky zhruba stejný jako u výše zmiňovaných technických rezerv. Tyto prostředky byly investovány do následujících instrumentů:

Investiční instrument	Podíl v %	mld. Kč
Dluhopisy vydané členským státem nebo jeho centrální bankou a dluhopisy, za které převzal záruku členský stát	36,81	107 273 968
Dluhopisy vydané bankami a obdobnými úvěrovými institucemi členských států	5,74	16 731 186
Kotované dluhopisy vydané obchodními společnostmi	8,25	24 051 719
Pokladniční poukázky	3,13	9 110 364
Kotované komunální dluhopisy	1,01	2 944 182
Půjčky, úvěry a jiné pohledávky	1,95	5 684 089
Směnky, jejichž splnění je zajištěno bankovním směnečným rukojemstvím nebo bankovním avalem	0,09	267 729
Nemovitosti na území členských států	0,98	2 849 153
Hypotéční zástavní listy	7,6	22 157 084
Kotované akcie	4,55	13 272 579
Vklady a vklady potvrzené vkladovým certifikátem, vkladním listem či jiným obdobným dokumentem	6,16	17 961 548
Předměty a díla umělecké kulturní hodnoty	0,04	105 551
Dluhopisy vydané EIB, ECB, EBRD nebo IBRD	4,82	14 046 923
Cenné papíry vydané jednotkou kolektivního investování	9,93	28 962 873
Zahraniční CP, s nimiž se obchoduje na regulovaném trhu států OECD	2,65	7 725 440
Půjčky pojištěným	0,01	34 706
Deriváty	0	-3 123
Pohledávky za zajišťovnami	6,27	18 265 939
Ostatní finanční umístění	0	7 131

Tab. 13 Finanční umístění v roce 2007

Zdroj: ČNB 2007

Vidíme, že struktura ukládání prostředků se již v posledních letech významně neměnila, největší objem prostředků je stále investován do státních dluhopisů, případně do dluhopisů vydaných centrální bankou. Důvodem je již dříve zmiňovaná bezpečnost. Dále jsou k investování využívány různé cenné papíry vydané společnostmi s dobrým ratingem nebo různé vklady, potvrzené vkladovým certifikátem.

Z tabulky je také zřejmé, že i když je pojišťovněm umožněno investovat například do akcií až 10% prostředků, investují do nich asi jen 4,5 %. Z toho můžeme usoudit, že pojišťovny si samy hlídají bezpečné ukládání dočasně volných prostředků nad rámec požadavků regulátora.

Celkový hospodářský výsledek pojišťoven za rok 2007 činil téměř 12,78 mld. Kč a základní kapitál dosahoval výše 18,38 mld. Kč. Pro srovnání činil ke stejnému datu v bankovním základním kapitál 74,277 mld. Kč.

Z posledních událostí na českém pojistném trhu zmíním například prodej Pojišťovny České spořitelny, kterou před nedávnem koupila pojišťovací skupina Vienna Insurance Group, a tak na našem trhu kromě Kooperativy a České podnikatelské pojišťovny vlastní i tuto pojišťovnu. Tato skupina hodlá v budoucnu ještě intenzivněji expandovat do středoevropských a východních zemí, proto například navyšuje základní kapitál emisí nových akcií. V České republice také nedávno vstoupila na Pražskou burzu.

V poslední době se také velmi hovoří o produktu pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Podle vládního návrhu zákona by policie měla vyjíždět pouze k nehodám, při kterých vznikne škoda vyšší než 100 000 Kč (pokud není účastna 3. osoba). Toto navýšení je oproti současnosti značné a podle mého názoru se tím otevírá větší prostor pro pojistné podvody, nehledě na problémy při odhadnutí výše škody a sankcionování při výjezdu policie ke škodě nižší. Důsledkem pro klienty by mohlo také být zvýšení pojistného. Pojistné by se ale mělo snížit řidičům, kteří jezdí bez nehody, neboť koncem roku 2007 byla vytvořena tzv. databáze škod povinného ručení, kterou provozuje Česká kancelář pojistitelů. Pojišťovny tak budou moci dobře odhadnout rizikovost daného klienta a vhodně mu upravit pojistné. Naopak pro „horší“ řidiče to může znamenat zdražení a znemožnění zatajování skutečného škodního průběhu.

Pokud jednoduše shrneme toto období, pak základní tendencí na celosvětovém pojistném trhu je hledání způsobů, jak se vypořádat se stále rostoucím počtem přírodních katastrof.

Český pojistný trh je poměrně stabilní, objevují se sice nové pojišťovny, které nabízejí velmi výhodné podmínky pro klienty (např. Direkt nabízející pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ale zatím žádná nezpůsobila dramatický odliv klientů od jiných pojišťoven. Stejně tak pojišťovny dodržují požadavky regulátora.

Pojišťovny se postupně připravují na zavedení nových pravidel Solvency II. Podíl zprostředkování prostřednictvím pojišťovacích makléřů se stále zvyšuje a u velkých mezinárodních společností je tento způsob zajišťování pojistné ochrany naprosto převažující. Také finanční instrumenty, nabízející kombinaci finančního produktu a pojistné ochrany, jsou rozvíjeny a modifikovány, aby odpovídaly aktuálním požadavkům klientů.

Závěr:

Ve své práci jsem se pokusila charakterizovat a analyzovat český pojistný trh ve všech stupních jeho vývoje. Tento vývoj, jak je všeobecně známo, byl poměrně dramatický. Nejprve u nás existoval značně rozvinutý trh, který byl na velmi vysoké úrovni ve srovnání s ostatními trhy v Evropě, ale vzhledem k znárodnění, které vlastně úplně zničilo tehdy slibně se vyvíjející oblast soukromého pojišťovnictví, u nás dalších několik desítek let nemůžeme o pojistném trhu hovořit. Existovala pouze jedna státní pojišťovna, která základní principy pojištění téměř nerespektovala. Zlom nastal v roce 1999, kdy zákon o pojišťovnictví umožnil vznik soukromých pojišťoven a zrušil tak monopol jediné pojišťovny. V následujících letech se u nás pojistný trh obnovil, vzniklo mnoho nových tuzemských pojišťovacích institucí a na náš trh vstoupilo mnoho zahraničních pojišťoven. Dohled nad oblastí pojišťovnictví byl svěřen ministerstvu financí.

V původních verzích zákona o pojišťovnictví, však byla oblast regulace a dohledu upravena nedostatečně, což názorně ukázal například krach pojišťovny Morava. V důsledku této události byly v novele tohoto zákona orgánu dohledu přiděleny potřebné pravomoci, aby mohl reagovat na problémy pojišťoven např. nucenou správou nebo nařízením ozdravného plánu. Dalším významným mezníkem na našem pojistném trhu byly povodně, které naši republiku zasáhly v roce 2002. V jejich důsledku došlo k vytvoření systému, který dokonale mapuje území naší republiky a v jednotlivých oblastech určuje výši rizika povodně. Pro klienty tato katastrofa znamenala zdražení příslušných pojištění. Další významnou událostí pro pojistný trh byl vstup ČR do EU. Díky této události musely být naše právní normy přizpůsobeny těm evropským, což přineslo mnoho inovací v naší pojišťovací legislativě. Zvýšil se také počet subjektů, které na našem trhu nabízejí pojistné produkty. Enormní zájem je ze strany zahraničních pojišťoven zejména o využití práva dočasně poskytovat služby na našem pojistném trhu. Dohled nad pojišťovnami byl v roce 2006 svěřen České národní bance, která nově dohlíží celý finanční trh. V souvislosti s harmonizací legislativy se evropské orgány snaží i o zavedení jednotných pravidel pro výkon dohledu.

Poslední událostí, která je v mé práci analyzována jsou větrné katastrofy z posledních let. Živelné katastrofy jsou celosvětovým problémem na pojistných trzích a jak vidíme, nevyhýbají se ani naší republice. Podle mého názoru nebudou do budoucna pojišťovny ani jejich zajišťovny schopny krýt veškeré vzniklé škody z katastrof, a proto by se do budoucna měl vést dialog o případném jiném způsobu zajištění se proti takovýmto událostech. V úvahu by mohla přicházet podpora státu nebo využití finančního trhu např. různých typů derivátů. Podobným problémem je pro pojišťovny krytí škod, vzniklých v důsledku teroristických činů. V České republice jsme se naštěstí s žádným vážným teroristickým činem nesetkali, ale i zahraniční útoky mohou mít na náš trh význam, např. se zvyšuje cena zajištění apod.

Co se týče konkrétních ukazatelů, za zmínku jistě stojí ukazatel pojištěnosti. Ten dlouhou dobu rostl, ale k určité stagnaci došlo v posledních letech. Ve srovnání s Evropou má Česká republika tento ukazatel velmi nízký, dosahuje zhruba poloviny úrovně průměru EU.

S poklesem pojištěnosti může souviset i stagnace trhu životního pojištění. Ta se na našem trhu projevila zhruba v letech 2004 a 2005. V posledních letech však toto pojištění opět zaznamenává nárůsty smluv a to zejména díky produktu investičního životního pojištění a kapitálového životního pojištění s jednorázově placeným pojistným.

V současnosti v České republice existuje poměrně rozvinutý pojistný trh, na kterém působí mnoho pojišťovacích institucí. Trh má oligopolní strukturu, neboť existuje několik velkých pojišťoven, které dohromady ovládají velkou část trhu, a zbytek tvoří mnoho malých a středních pojišťoven, jejichž tržní podíl se pohybuje v rozmezí 0-5%. Na trhu se s určitým zpožděním oproti trhům zahraničním v posledních letech projevují tendence jako využívání nových distribučních kanálů, produkty bankopojištění nebo zvyšování významu pojištění jako takového.

Seznam použité literatury:

Neperiodické publikace:

Analýza globálních trendů ve světovém a českém komerčním pojišťovníctví

prof. Ing. Jaroslav Daňhel, doc. Ing. Eva Ducháčková, doc. RNDr. Jarmila Radová,
Ph.D 2007 ISBN 978-80-245-1256-3

Komerční bankovníctví v České republice.....Stanislava Půlpánová 2007
ISBN 978-80-245-1180-1

Pojistná teorie 2. vydání.....Jaroslav Daňhel a kol. ISBN 80-86946-00-2
2006

Principy pojištění a pojišťovníctví.....Eva Ducháčková ISBN 80-86119-92-0
2005

ÚZ Pojišťovníctví číslo 555.....ISBN 80-7208-561-1

Periodické publikace:

E15 vydání 22.4 2008..... čl. Vienna Insurance Group navýší základní kapitál
skupiny

Internetové adresy:

www.allianz.cz

<http://www.allianz.cz/o-spolecnosti/>

www.cap.cz

<http://www.cap.cz/pojistnytrh/statistickeudaje/rocni.html>

www.ceskapojistovna.cz

<http://www.cpoj.cz/historie-a-vyvoj.html>

www.cnb.cz

http://www.cnb.cz/cs/dohled_fin_trh/dohled_pojistovny/vz_pojistovny/index.html

www.direct.cz

<https://www.direct.cz/chci-pojistit-automobil/povinne-ruceni/kalkulacka-online>

www.generaliz.cz

<http://www.generaliz.cz/Portal/Redakce/glisys.nsf/0/58C7F274D4BAEDB8C125732A00528670?OpenDocument&area=Spole%C4%8Dnost~Skupina%20Generaliz&isDoc=1>

www.ihned.cz

http://finweb.ihned.cz/c3-22290250-006000_d-vznikla-databaze-skod-u-pojisteni-odpovednosti-z-provozu-vozidla

www.koop.cz

<http://www.koop.cz/cs/o-firme/o-spolecnosti/index.shtml>

www.mesec.cz

<http://www.mesec.cz/clanky/investicni-zivotni-pojisteni-trha-rekordy/>

www.mfcr.cz

http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/pojistovnictvi_cr.html

Podklady k výuce či zápisky z přednášek z předmětů:

Pojistné PrávoMgr. Petr Gruber

Pojišťovnictví.....Prof.,Ing. Eva Ducháčková, Csc.

Pojištění a pojišťovnictví.....Prof. Ing. Jaroslav Daňhel, Csc.

Odborný seminář z pojišťovnictví....Ing. Ondřej Poul

Hospodaření komerční pojišťovny.. Prof.,Ing. Eva Ducháčková, Csc.

Tímto všem výše jmenovaným děkuji.

Seznam příloh:

Příloha 1: Přehled vybraných právních předpisů s vazbou na pojišťovnictví

Příloha 2: Pojišťovny se sídlem v České republice

Příloha 3: Pobočky pojišťoven ze zahraničí

Příloha 4: Členové ČAP

Příloha 1:

Přehled vybraných právních předpisů s vazbou na pojišťovnictví

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
Zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole
Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů
Zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojišťovnictví), ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů (zákon o pojistné smlouvě), ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona (zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí), ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 377/2005 Sb., o finančních konglomerátech, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 57/2006 Sb., o změně zákonů v souvislosti se sjednocením dohledu nad finančním trhem
Zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců
Vyhláška č. 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu, ve znění pozdějších předpisů
Vyhláška č. 205/1999 Sb., kterou se provádí zákon č. 168/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů
Vyhláška č. 502/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou pojišťovnami, ve znění pozdějších předpisů
Vyhláška č. 303/2004 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona o pojišťovnictví ve znění pozdějších předpisů
Vyhláška č. 582/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí, ve znění pozdějších předpisů
Vyhláška č. 347/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o finančních konglomerátech

Zdroj: ČNB

Příloha 2:

Pojišťovny se sídlem v České republice

Obchodní firma
AEGON Pojišťovna, a. s.
AIG CZECH REPUBLIC pojišťovna, a.s.
Allianz pojišťovna, a.s.
Aviva životní pojišťovna, a.s.
Cestovní pojišťovna ADRIA Way družstvo
Česká podnikatelská pojišťovna, a.s.
Česká pojišťovna a.s.
Česká pojišťovna ZDRAVÍ a.s.
ČSOB Pojišťovna, a.s., člen holdingu ČSOB
D.A.S. pojišťovna právní ochrany, a.s.
Euler Hermes Čescob, úvěrová pojišťovna, a.s.
Evropská Cestovní Pojišťovna, a.s.
Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s. (EGAP)
Generali Pojišťovna a.s.
HALALI, všeobecná pojišťovna, a.s.
Hasičská vzájemná pojišťovna a.s.
Komerční pojišťovna, a.s.
Komerční úvěrová pojišťovna EGAP, a.s.
Kooperativa, pojišťovna, a.s.
MAXIMA pojišťovna, a.s.
Nationale-Nederlanden pojišťovna, a.s.
POJIŠŤOVNA CARDIF PRO VITA, a.s.
Pojišťovna České spořitelny, a.s.
Pojišťovna Slavia a.s.
Pojišťovna VZP, a.s.
PRVNÍ AMERICKO - ČESKÁ POJIŠŤOVNA, a.s. angl. FIRST AMERICAN CZECH INSURANCE COMPANY
Servisní pojišťovna a.s.
Triglav pojišťovna, a.s.
UNIQA pojišťovna, a.s.
VICTORIA VOLKSBANKEN pojišťovna, a.s.
Vitalitas pojišťovna, a.s.
Winterthur pojišťovna, a.s.
Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s.

Zdroj: ČNB

Stav k 31. 12. 2006

Příloha 3:

II. Pobočky pojišťoven ze zemí EU

Obchodní firma
AIG EUROPE, S.A., pobočka pro Českou republiku
Atradius Credit Insurance N. V., organizační složka
CG Car-Garantie Versicherungs-Aktiengesellschaft organizační složka pro Českou republiku
Coface Austria Kreditversicherung AG ^{c)}
Deutscher Ring Lebensversicherungs-AG, pobočka pro Českou republiku
Erste n.oe. Brandschaden - Versicherungsaktiengesellschaft organizační složka pro ČR
GERLING - Konzern Všeobecná pojišťovací akciová společnost - organizační složka
HDI Hannover Versicherung AG, organizační složka
HDI Industrie Versicherung AG, organizační složka
ING Životná poist'ovňa, a.s., pobočka pro Českou republiku
Nationale-Nederlanden životní pojišťovna ^{d)}
Österreichische Hagelversicherung - Versicherungsverein auf Gegenseitigkeit, organizační složka
QBE poist'ovňa, a.s., pobočka
Wüstenrot pojišťovna, pobočka pro Českou republiku
XL INSURANCE COMPANY LIMITED, organizační složka
III. Pobočky pojišťoven ze třetích států
Elvia Reiseversicherungs - Gesellschaft AG - organizační složka

Zdroj: ČNB

Stav k 31. 12. 2006

Příloha 4: Členové ČAP

AXA Životní pojišťovna
AIG CZECH REPUBLIC pojišťovna, a.s.
Allianz pojišťovna, a.s.
Aviva životní pojišťovna, a.s.
Česká kancelář pojistitelů
Česká podnikatelská pojišťovna, a.s.
Česká pojišťovna a.s.
Česká pojišťovna ZDRAVÍ a.s.
ČSOB Pojišťovna, a.s., člen holdingu ČSOB
D.A.S. pojišťovna právní ochrany, a.s.
Evropská Cestovní Pojišťovna, a.s.
Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s. (EGAP)
Generali Pojišťovna a.s.
GERLING - Konzern Všeobecná pojišťovací akciová společnost - organizační složka
ING Životní pojišťovna a.s.
Hasičská vzájemná pojišťovna a.s.
Komerční pojišťovna, a.s.
Komerční úvěrová pojišťovna EGAP, a.s.
Kooperativa, pojišťovna, a.s.
POJIŠŤOVNA CARDIF PRO VITA, a.s.
Pojišťovna České spořitelny, a.s.
Pojišťovna Slavia a.s.
PRVNÍ AMERICKO - ČESKÁ POJIŠŤOVNA, a.s. angl. FIRST AMERICAN CZECH INSURANCE COMPANY
UNIQA pojišťovna, a.s.
VICTORIA VOLKSBANKEN pojišťovna, a.s.
Wüstenrot, pojišťovna a.s. (pobočka WSB)
Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s.

Zdroj: ČAP

Stav k 29. 1. 2007